

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

Одним з основних факторів успіху будь-якого бізнесу є здійснення ефективного використання його оборотних активів. Особливо це актуально зараз за ситуації нестабільної економічної системи України та світової економічної кризи. Саме тому так стрімко відбувається узгоджування та удосконалення українського законодавства з міжнародним. Створення більш сприятливого інвестиційного клімату підштовхне міжнародні компанії до більш активного виходу на український ринок.

Питання управління оборотними активами підприємств стають все більш актуальними. Сучасна господарська практика потребує прийняття як зважених, так і нетрадиційних рішень, які базуються на глибокому синтезі досягнень сучасної фінансової теорії та досвіді фінансового управління.

Ефективно управляючи оборотними активами можна достатньо швидко досягти позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. Розробка стратегії фінансового оздоровлення організацій обов'язково включає розробку принципів використання оборотних коштів як найбільш мобільної частини майна.

Ефективне використання оборотних коштів у першу чергу передбачає визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина оборотних коштів повинна, з однієї сторони, забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншої – мінімізувати наявність недіючих поточних активів [3].

При деякому оптимальному рівні оборотних коштів прибуток стає максимальним. Подальше зростання оборотних активів приводить до того, що підприємство матиме у своєму розпорядженні вільні активи, утримання яких призводить до витрат і зниження прибутку.

Проблема ефективного використання оборотних активів є притаманною не лише для України. На думку аналітиків, в основі краху більшості західних компаній лежить відсутність готівки, а не відсутність замовлень.

Українські підприємства, визначаючи потребу в усіх оборотних активах та управляючи ними, зіштовхнулися з відсутністю відлагоджених механізмів управління фондами обігу, що й стало однією з причин зростання заборгованості та відсутності грошових коштів у підприємств.

Першочерговими проблемами нині є: управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, визначення джерел фінансування.

Багатоаспектність практичних задач управління запасами та існуючі недоліки описаних у літературі методів приводять до висновку, що у сучасних умовах відповідні служби підприємства швидше за все не зможуть скористатися готовими рекомендаціями, а повинні творчо підходити до існуючих методик, у значній мірі самостійно розробляючи адекватні для власного підприємства методики.

Значних успіхів у зниженні загальної потреби в оборотних коштах можна досягти напрацювавши ефективну політику управління дебіторською заборгованістю.

Невиправдана дебіторська заборгованість є іммобілізацією власного капіталу, а перевищення її певного рівня може призвести до втрати ліквідності й навіть зупинки виробництва. Така ситуація досить характерна для національної економіки з її хронічними неплатежами.

Найбільш відомим інструментом інкасації дебіторської заборгованості є надання знижок за швидку оплату продукції. Багато підприємств використовують цей інструмент для прискорення повернення дебіторської заборгованості, однак роблять це інтуїтивно, без важливих розрахунків, допускаючи при цьому помилки. Застосування механізму знижок за швидку оплату доцільне лише постійним клієнтам при суворому дотриманні ними платіжної дисципліни за термінами та сумами [1].

Нетрадиційним для національних підприємств, хоча і достатньо перспективним, є такий інструмент повернення дебіторської заборгованості як факторинг – продаж дебіторської заборгованості. Це пояснюється високим ризиком неповернення дебіторської заборгованості в наших умовах, досить високими цінами на факторингові послуги, хоча і за кордоном ціни на подібні послуги вище, ніж, наприклад, процентна ставка банківського кредиту. У наших умовах факторинг існує у більшості випадків у вигляді «сірих» схем.

Однією з найважливіших складових ефективного використання оборотних коштів є вибір способу їх фінансування.

Найбільш поширеним, а підчас, і єдиним способом фінансування оборотних активів є кредиторська заборгованість. У більшості випадків сучасна ринкова логіка визначення необхідності в оборотних активах має наступний вигляд: спочатку визначається необхідність у валовому оборотному капіталі для підтримки ділової активності у планових обсягах, потім оцінюються можливості використання в обороті підприємства кредиторської заборгованості та інших залучених коштів. Необхідність у власному оборотному капіталі визначається по залишковому принципу. Уміле управління кредиторською заборгованістю дозволяє значно скоротити потребу у власних грошових коштах. Але слід пам'ятати, що фінансування за рахунок боргів – це добре, але

до певної межі. Забагато боргів посилюють ризик і підвищують потенціальну загрозу неплатоспроможності [2].

Планування можливостей використання кредиторської заборгованості в якості джерела фінансування має свої особливості. Величина і строк обороту кредиторської заборгованості залежать від умов кредиту постачальників. Тому необхідно оцінити наступні моменти: чи є дані умови надання кредиторської заборгованості загальними для даної галузі та регіону; чи може змінитися позиція на ринку і якщо так, то як; наскільки сильні економічні зв'язки постачальників і т. д.

При наявності на підприємстві розробленої ринкової стратегії поведінки залучення капіталу збільшує можливості по розширенню діяльності, дозволяє використати ефект фінансового важеля, підвищити рентабельність власного капіталу. В іншому випадку банківські кредити замість забезпечення росту компанії, її фінансового оздоровлення можуть спровокувати кризову ситуацію.

У сучасних умовах украї важливо правильно визначати потребу в оборотних коштах. Оборотні кошти підприємства повинні бути розподілені по всіх стадіях кругообігу у відповідній формі й у мінімальному, але достатньому обсязі. Наднормативні запаси відволікають з обігугрошові кошти, свідчать про недоліки матеріально-технічного забезпечення, неритмічність процесів виробництва і реалізації продукції. Усе це призводить до «омертвіння» ресурсів, їх неефективного використання.

Отже, як висновок, можна відмітити, що обсяг оборотних активів має бути достатнім для забезпечення у довгостроковому періоді стабільної виробничої та фінансової діяльності підприємства. Крім того, він повинен бути оптимальним у контексті управління поточною діяльністю підприємства, тобто забезпечувати ліквідність та платоспроможність господарюючого суб'єкта на належному рівні.

Література

1. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: підручник / М. І. Ковальчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 390 с.
2. Кирилова О. В. Дослідження сутності оборотних засобів / О. В. Кирилова // Аграрний вісник. – 2006. – С. 150-152.
3. Стефанів І. Ф. Ефективність використання оборотних засобів / І. Ф. Стефанів // Збірник Тернопільського державного технічного університету. – Тернопіль: ТДТУ, 2003. – № 5. – С. 221-223.

Лунишин Р. М., ст. гр. ФСГм-22
Луцишин О. О., к.е.н., доцент

СТАНОВЛЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ